S.V. Apte, English-Sanskrit Dictionary -- 3rd ed. Pune 1920

उद्गार, in comp.; आर्यवत्, शिष्टवत्, सगौरवं; 'r. dressed' उदारनेपथ्यभृत्, आर्यवेषधारिन्. **-ful,** *a.* सादर, सप्रश्रय, सगौरव, सविनय, आदर-मर्यादा-शील, मानपुरःसर, आदर-मान-पूर्व. **-fully,** *adv.* सादरं, सप्रश्रयं, सविनयं. **-ing,** *a.* उद्दिश्य, अधिकृत्य, अपेक्ष्य; *See* **Regarding. -ive,** (Own) *a.* Ex. by स्व-स्व, ('Own' q. v.); 'they went to their r. houses' स्वं स्वं गृहं ते जग्मुः 'in their r. places' स्वेषु स्वेषु स्थानेषु. **2** सापेक्ष, अकेवल, अविविक्त, अन्यसंबद्ध; इतरेतर-अन्योन्य in comp. **-ively,** *adv.* यथाक्रमं, यथानुक्रमं, पौर्वापर्येण, प्रत्येकं प्रत्येकं.

Respire, *v. i.* उत्-नि-श्वस् 2 P, प्र-अन् 2 P. **-ation,** *s.* श्वासः, श्वासोच्छ्वासः, प्राणः. **-atory,** *a.* श्वास in comp.; 'r. organ' श्वासेंद्रियं.

Respite, *s.* विरामः, विश्रामः, विरति *f.*, अवकाशः, विलंबः, विच्छेदः, प्र-उप-शमः. **-***v. t.* विश्रामं-अवकाशं-दा 3 U.

Resplendent, *a.* देदीप्यमान, विभ्राजमान, अतितेजस्; *See* **Bright, Splendid.**

Respond, *v. i.* प्रति-वच् 2 P, प्रति-वद् 1 P, उत्तरं दा 3 U; *See* **Reply. -ent,** *s.* प्रतिवादिन् *m.*, प्रत्यर्थिन्, उत्तरवादिन् *m.*, **-Response,** *s.* उत्तरं, प्रतिवचनं, प्रतिवाक्यं. **2** प्रतिवादः, उत्तरं. **-Responsible,** *a.* अनुयोगाधीन, अनुयोज्य, आह्वानाधीन, प्रष्टव्य; oft. by उत्तरं दा; 'you are r. for this act' अस्य त्वयैवोत्तरं दातव्यं. **2** धूर्वह, धूर्वोढृ, धुरंधर, धुरीण. **-Responsibility,** *s.* भारः, भरः, धुर् *f.*; 'the whole r. of the kingdom' राज्यस्य समस्तो भरः, राज्यधुरा. **2** अनुयोगाधीनता, प्रष्टव्यता. **-Responsive,** *a.* उत्तरदायिन्. **2** संवादिन्.

Rest, *v. i.* विश्रम् 4 P, वि-आ-रम् 1 P, (कार्यात्) निवृत् 1 A; निश्चलीभू 1 P, स्थिरीभू, निश्चेष्टीभू. **2** (Lean against) आलंब् 1 A, उपा-समा-आ-श्रि 1 U; नि-उप-धा pass.; 'with her face r. ing on her left hand' वामहस्तोपहितवदना (S. 4); oft. by भरं कृ 8 U (with loc.); 'r. ing on his three hoof (legs)' खुरत्रये भरं कृत्वा (H. 2); दंडे भारं निधाय, यष्टिमवलंब्य, &c. **3** प्र-उप-शम् 4 P, सुखिन्-निर्वृत-स्वस्थ-*a.* भू. **4** शी 2 A, स्वप् 2 P, सं-विश् 6 P, नि-द्रा 2 P, नि-ली 4 A. **5** स्था 1 P, भू, वृत्; 'r. with' अवलंब्, अपेक्ष् 1 A, अधीन-आयत्त-*a.* भू; *See* **Depend** (on); 'further than this r. s with fate' भाग्यायत्तमतः परं (S. 4). **-***v. t.* विश्रम् c., शी c., संविश् c. **2** निविश् c., न्यस् 4 U, अवलंब् c., स्था c., आ-नि-धा 3 U; चापे विजयाशंसां निदधौ 'r. ed his hope of victory on his bow'; सकलरिपुजयाशा यत्र बद्धा सुतैस्ते (Ve. 5) 'on whom your sons had r. ed their hopes of overthrowing all enemies.' **-***s.* विश्रा(श्र)मः, विश्रांति *f.*, कार्य-व्यापार-निवृत्तिः. **2** (Of a body) स्थिरता, निश्चलता, निश्चेष्टता, अचलता. **3** सुखं, सौख्यं, स्वास्थ्यं, निर्वृति *f.*, प्र-उप-शमः-शांति *f.*; *See* **Ease. 4** अवलंबनं, आधारः, स्थानं. **5** निद्रा, शयनं, संवेशः- शनं. **6** अव-, शेषः-शिष्टं; अन्य, इतर, अपर (*a.* pl.) (of persons); आदि, प्रभृति, in comp. **7** यति *f.*, अवसानं; 'at r.' निश्चल, निश्चेष्ट, अचल, स्थिर; सुस्थ, प्र-उप-शांत, निर्वृत, विश्रांत; निर्व्यापार, निरुद्योग. **-ing,** *a.* आलंबित, आश्रित, नि-उप-हित, स्थित; स्थ, वर्तिन् in comp.; 'r.-place' शयन-विश्राम-स्थानं. **-less,** *a.* व्याकुल, पर्या-समा-कुल, परिप्लव, अशांत, विह्वल, अस्वस्थ, व्यग्र, अनिर्वृत, उद्विग्न. **2** चपल, चंचल, चल; सदागति, सास्पंद. **3** उन्निद्र, विनिद्र, निर्णिद्र; 'passes r. nights' उन्निद्रा रजनीं गमयति (Mal. 3). **-lessly,** *adv.* अनिर्वृतं, व्यग्रं; चंचलतया. **-lessness,** *s.* अनिर्वृतिः, अस्वास्थ्यं, उद्वेगः, व्यग्रता, चापल्यं, चांचल्यं, &c.

Restaurant, *s.* उपाहारगृह.

Restitution, *s.* प्रतिदानं, प्रत्यर्पणं, प्रत्यानयनं.

Restive, Restiff, *a.* दुष्ट, दुर्मार्गप्रस्थित, अदम्य, दुर्दम, प्रतीप, दुर्वृत्त, दुर्विनीत, उद्धत.

Restore, *v. t.* पुनर्-प्रति-दा 3 U or ऋ c. (अर्पयति), प्रति-पद् c., निर्यत् 10, परावृत् c., प्रत्यानी 1 P; पुनर्लभ् 1 A, प्रति-पद् 4 A, प्राप् 5 P, (when passively used) प्रत्यर्पितस्वांगः 'with his body r. ed to him'; स्मरं वपुषा स्वेन नियोजयिष्यति (K. iv. 42) 'will r. to Cupid his body'; 'r. ed the universe to the rule of Indra' पुनरपि त्रिभुवनमिंद्रवशमगात् or नीतं, इंद्रशासनायत्तं कृतं; 'r. ed to its pristine splendour' पुराणशोभामधिरोपितायां (वसतौ) (R. xvi. 42), 'r. to life' जीव् c., सोच्छ्वास-*a.* कृ 8 U, असून् प्राप् c.; 'r. ed to consciousness' लब्धसंज्ञ, प्राप्तचैतन्य. **-ation,** *s.* प्रतिदानं, प्रत्यर्पणं, प्रतिपादनं, निर्यातनं, परावर्तनं, प्रत्यानयनं, उद्धारः, पूर्वावस्थाप्रापणं, &c. **-ative,** *a.* अग्निवर्धन (नी *f.*), सत्व-बल-वर्धन. **-***s.* बलवर्धनं, बल्यं, वाजीकरणं. **-er,** *s.* प्रतिदातृ *m.*, प्रत्यर्पयिता.

Restrain, *v. t.* सं-अव-नि-रुध् 7 U, निग्रह् 9 P, नि-सं-यम् 1 P, नि-प्रति-बंध् 9 P, आ-

Institute of Indology & Tamil Studies Cologne University Germany 9/1/2007